

תלמוד לומר בהמשך הפסוק: "גמל טמא הוא" [את הגמל, כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם], "הוא טמא, ואין טמא הנולד מן הטהור טמא, אלא טהור; ואם כן בהכרח בא הכתוב ללמד שטהור הבא מן הטמא אסור באכילה.

רבי שמעון אומר טמא הנולד מן הטהור — טמא, שנאמר:

"גמל גמל" שני פעמים, כלומר, הואיל ונאסר הגמל בספר ויקרא, וחזרה התורה ושנתה את איסורו בספר דברים [יד ז], ללמד: אחד גמל הנולד מן הגמלה, ואחד

יש לך שהוא מעלה גרה ומפריס פרסה — שיש לו כל סימני הטהרה, ומכל מקום — ואי אתה אוכלו, ואיזה זה? טהור שנולד מן הטמא.

ממשיכה הברייתא: או אינו אלא ללמד איסור לטמא הנולד מן הטהור מעלה הגרה ומפריס הפרסה —

ומאי "ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה" —

ב-1 הכי קאמר: דבר טמא הבא [אף שהוא בא] ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה לא תיכול?

הוא כמין שור לכל דבר או כמין שה" יש מקום לדקדק בהיפוך. ומיהו ממה שכתב הרמב"ם בפרק ג הלכה ו: אף על פי שחלב בהמה טמאה וביצי עוף טמא אסורין מן התורה (משום יוצא), אין לוקין עליהם שנאמר "מבשרם לא תאכלו" על הבשר הוא לוקה, ואינו לוקה ... ומדלא הזכיר הרמב"ם שהנולד מן הטמא אינו לוקה עליו, משמע שלוקה. ומכל מקום סתירה לפרי מגדים אין כאן, כי טעמו משום שהוא נלמד מריבוי, ולא משום שאין לוקין על היוצא].

וראה עוד בחידושי רבינו חיים הלוי [מאכלות אסורות ג יא], שכתב להוכיח כדבריו המובאים בהערות לעיל, ממה שכתב הרמב"ם שאין לוקין על היוצא, ואילו הנולד מן הטמאה ודאי דלוקין עליו, ואף על גב דתרווייהו איסוריהו משום יוצא מן הטמא נינהו. אלא ודאי כמו שכתבנו, דטהור הנולד מן הטמאה איסורו הוא מחמת עצמו, והרי הוא נכלל באיסורא דטמאים האמורין בתורה, וממילא יש בהו גם מלקות ככל הטמאים, מה שאין כן חלב וביצים של טמאין איסורן אינו מחמת עצמן כיון דאינן מין בשר, ואין בהן איסורא דטמאים האמור בתורה, ראה שם.

[משבצות זהב סק"א], שהעיר, דלפי שיטת הרמב"ם בכל מקום, שאין לוקין על דבר הנלמד מריבוי, מן הדין שטהור הנולד מן הטמא אין לוקין עליו, אך לא אישתמיט אחד מהפוסקים לומר כן. וראה עוד שם שהביא מלשון הרמב"ם [מאכלות אסורות א ה]: בהמה טמאה שילדה כמין בהמה טהורה, אף על פי שהוא מפריס פרסה ומעלה גרה, והרי הוא כמין שור לכל דבר או כמין שה, הרי זה אסור באכילה. ודקדק הפרי מגדים שאין בזה אלא איסור ולא מלקות. ושוב כתב "ומכל מקום, הנכון, דעל פרה מגמל לוקין עליו".

ובאמרי משה ד יז כתב בהיפוך, דמהרמב"ם מתבאר, דטמאה שילדה מין טהורה נחשב כמינים הטמאים, ואם כן משמע דלוקה. ומזה כתב להוכיח, דנולד מן הטמא אינו משום יוצא מן האיסור, אלא דנעשה על ידי זה כמין הטמא, [ראה בזה בהערות על המשנה], שהרי לענין יוצא כתב הרמב"ם בפרק ג ממאכלות אסורות שאין לוקין עליו, והיינו משום דכאן גזירת הכתוב היא דנחשב כמין הטמא. [ומיהו לא נתבאר היכן למד מלשון הרמב"ם שהוא מין טמא, ואדרבה אפשר שמלשון הרמב"ם "והרי

לרבות עם יראת ה'; אמרו לו תלמידיו:
רבי!

כל אתין שדרשת מה תהא עליהם?!

אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה,
כך אני מקבל שכר על הפרישה.

עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלהיך
תירא" לרבות תלמידי חכמים.

אמר הקשה ליה רב אחא בריה דרבא לרב
אשי:

אלא מעתה: טעמא דרבנן למדו שחלב
בהמה טמאה אסור מ"גמל גמל", ורבי
שמעון למד שהחלב אסור מ"את הגמל",
כלומר, דוקא משום שריבה הכתוב חלב
בהמה טמאה לכן הוא מותר, הא לאו הכי
— אם לא הפסוק — הוה אמינא חלב
דבהמה טמאה שרי; מאי שנא מהא דתניא:
כתיב "הטמאים" (3) לאסור צירן [שומן], היינו
יוצא מן האיסור], ורוטבן וקיפה [ריסוקי

גמל הנולד מן הפרה שניהם טמאים. (1)

ורבנן — הסוברים: גמל הנולד מן הפרה
מותר באכילה — האי "גמל גמל" מאי עבדי
ליה [מה לומדים הם מכפילות הפרשיות]? (2)

ומפרשינן: חד קרא כדי לאסור את עצמו
[גמל הנולד מן הגמלה], כלומר, אחד לגופו
ללמד על איסור גמל.

וחד קרא לאסור את חלבו — חלב — בקמץ]
של גמל ושאר בהמות טמאות.

שואלת הגמרא: ורבי שמעון לאסור חלבו
של גמל ושאר בהמות טמאות מנא ליה?

נפקא ליה מ"את הגמל".

ואילו רבנן "אתים" לא דרשי! כדתניא:

שמעון העמסוני היה דורש כל "את" ו"את"
שבתורה, כיון שהניע ל"את ה' אלהיך
תירא" — פירש מכל דרשותיו, כי מה יש

אליבא דרבנן דמותר באכילה. [ולכאורה דבריו
תלויים בספק שהובא בהערות על המשנה, אם
איסורו משום יוצא מן הטמא או שהוא מין
טמא. אך אפשר שכונתו, שלא יתכן בכור בהמה
טהורה שיהא טמא, ואינו דומה לבעל מום].

2. [וקשה, הרי בהמשך הסוגיא מבואר שאף רבי
שמעון לא דרש כן, אלא משום כל היכי דאיכא
למידרש דרשינן, שהרי אף שאר בהמות נשנו
בספר דברים בשביל מה שנתחדש באותה
פרשה. ואם כן למה הצרכנו למצוא דרשה
לרבנן?!].

3. א. ראה בתוספות מהיכן והאיך ילפינן לה.
ב. הקשה מהרי"ט אלגאזי [ד ג]: לדעת

1. א. לפי פשוטת הסוגיא ומשמעות רש"י כאן,
ביאור דברי רבי שמעון הם, דפרה שילדה צורת
גמל הרי הוא אסור, והדין אינו תלוי בסימני
טהרה, אלא בצורתו. אך ראה היטב שיטת רש"י
בבבא קמא עח ב, וראה עוד בחזון איש
בכורות טז י ד"ה ונראה [הובאו דבריו לקמן ז א
בהערות].

ב. בהמשך הסוגיא מבואר, שאסר רבי שמעון
אפילו כשמקצת סימניו כשל אמו. וכתב בחזון
איש [בכורות טז י ד"ה ונראה]: דפשיטא —
שאם גמל בן פרה אסור באכילה — שאינו
קדוש בבכורה, כיון שהוא טמא. וכן בפרה
שילדה כמין חמור. והא דמביעיא לן לעיל
[בעמוד א, בפרה שילדה מין חמור ומקצת
סימניו כשל אמו אם הוא חייב בבכורה], היינו

חלב חידוש הוא, הייתי אומר דבבהמה
טמאה נמי לישתרי —

קא משמע לן מן הכתובים שחלב בהמה
טמאה מכל מקום אסור.

ואכתי מקשינן: הניחא למאן דאמר —
בטעם אשה מינקת שהיא מסולקת דמים —
שהוא משום דרם נעבר מחמת הלידה
ונעשה חלב —

אלא למאן דאמר: מינקת מסולקת דמים
היא, כי איבריה מתפרקין הימנה ואין נפשה
חוזרת עליה עד עשרים וארבעה חודש —

בשר וקפלוטות שבשולי הקדירה] שלהן —

הרי מבואר שהציר אסור, כי חידשה התורה
שהיוצא מן האיסור הרי הוא אסור, ואם כן
הוא הדין חלב בהמה טמאה מן הדין
שייאסר, ולמה לנו עוד מקרא לזה? (4)

ומשנינן: איצטריך ללמוד איסור חלב בהמה
טמאה מן הכתובים, ומשום דסלקא דעתך
אמינא — אם לא הכתובים — הואיל וחלב
דבבהמה טהורה נמי חידוש הוא שהוא מותר,
דהרי אמר מר: אשה מינקת מסולקת דמים
היא, כי דם נעבר ונעשה חלב, (5) ואם כן הרי
דם הוא וחידשה התורה להתירו, וכיון דכל

בבהמה הראוי לאכילה הוא בכלל האיסור, ואחר
כך כשיצאו לא נשתנו לפנים חדשות ממה שהיו
בבהמה רק נתחלקו והופרשו מהבהמה, ונחשב
צירן כחלק מן האיסור, וכן בחלב הטמאים
שלמדה הגמרא מצירן, היינו נמי משום שהחלב
בעודו בבהמה נחשב כחלק מהבהמה, דכל הגוף
בכללו עם כל לחלוחית שבו, הוא בכלל הבהמה,
ולכן דומה חלב הגמל לצירן של טמאים, ראה
עוד שם.

ב. [לכאורה מוכח ממה דלא מקשה הגמרא
גם בענין טהור שנולד מן הטמא: טעמא דכתיב
"אך את זה לא תאכלו", הא לאו הכי הוה אמינא
טהור שנולד מן הטמא שרי, מאי שנא מהא
דתניא "הטמאים לאסור צירן", משמע שגדר
איסור טהור שנולד מן הטמא אינו משום יוצא
מן האיסור אלא שהוא מין טמא, והרי יש נפקא
מינה בזה כמו שנתבאר בהערות על המשנה
בשם יד אלי].

5. הקשה הנודע ביהודה [מהדורא תניינא יו"ד
סימן לן]: הרי דם שבשלו אינו עובר עליו
כמבואר במנחות כא א, והטעם הוא משום
שאינו ראוי לזריקה, וכמו שכתב רש"י שם. ואם

הרא"ה והריטב"א [כתובות ס א] שבשר אדם
אסור בלאו, אם כן יש לומר שהצרך הכתוב
לאסור חלב בהמה טמאה כדי שלא נלמד מחלב
מהלכי שתיים שהוא מותר, [ואף קל וחומר יש
בזה, כמבואר שם]?!?

ובשלמא לדעת הרמב"ם [מאכלות אסורות ב
ג] הסובר, שבשר אדם אינו אסור אלא באיסור
עשה, לא קשה, לפי מה שכתב הרב המגיד שם
בדעתו, דיוצא מן הדבר האסור באיסור עשה
בלבד אין בו משום יוצא מן הטמא, אבל לדעת
הרא"ה והריטב"א קשה, ראה עוד שם.

4. א. מבואר באחרונים שריכוי צירן של טמאים
הוא לרבות יוצא מן הטמאים, ומכאן ילפינן
שהיוצא מן האיסור אסור. ומיהו רוטב וקיפה
שלהן הוא דין אחר כמבואר בתוספות, ראה
שם.

וראה בקהלות יעקב סימן ד ד"ה עוד, שהיה
מקום לפרש, שאין כוונת הגמרא ללמוד מפסוק
זה שהיוצא מן הטמאים אסור, אלא: צירן של
טמאים וכן החלב של טמאים נאסרו משום
שבעודם בלועים בבהמה הטמאה הן היו חלק
מהבהמה, ונאסרו בכלל הבהמה, דכל חלק

מאי איכא למימר, למה הצרכה התורה לאסור חלב בהמה טמאה?!

דפשיטא לך שהוא מותר — **מנלן דשרי** [מנין שהוא מותר], והרי הוא בא מן החי?!

והרי **אילימא מדאסר רחמנא בשר בחלב**, הא חלב לחודיה שרי; כך אי אפשר לומר, שהרי:

ואימא: חלב לחודיה אסור באכילה ומותר בהנאה, ובשר בחלב בהנאה נמי אסור, ולכך הצרכה התורה להוסיף איסור בשר בחלב על איסור חלב בפני עצמו.

ואף לרבי שמעון דשרי בשר בחלב בהנאה, ואם כן היה אפשר להביא ראיה מאיסור

ומשנינן: מכל מקום **איצטריד לאסור חלב בהמה טמאה**, כי **סלקא דעתך אמינא: הואיל וליכא מידי דאתי מחי ושרייה רחמנא** [אין דבר שבא מן החי והתירתו התורה], ואף **האי חלב כי אבר מן החי הוא**,⁽⁶⁾ ומכל מקום חידשה תורה דשרי חלב טהורה, והילכך **אפילו חלב שבבהמה טמאה לישתרי** —

קא משמע לן.

שואלת הגמרא: **וחלב דבהמה טהורה** —

הקשה: למאן דאמר "בהמה בחייה לאו לאיברים עומדת" והיינו שאין עליה בחייה שם אבר מן החי, האיך שייך לומר שהחלב נאסר מדין יוצא מן האסור, והלא החי עדיין לא נאסר, ובעל כרחך שהחלב עצמו נידון כבשר מן החי, ואין צריך כלל שיצא מן האיסור, כי הוא האיסור עצמו.

וכתב על זה בקהלות יעקב שם: דיש לומר שדין יוצא מן האיסור הוא לאו דוקא כשאבוהן כבר נאסר בפועל, אלא דין היוצא מהן כדין העיקר לכל הדינים שיש על אבוהן, וכגון הא דתניא בחולין דף קכ ב גבי טבל דמשקין היוצא ממנו כמותו, דנראה, דאפילו היכא דאבוהן דהיינו עיקר הטבל היה לפני גמר מלאכה, והיה מותר באכילת עראי, מכל מקום משקין היוצאים מהם, כשאותן משקים תיגמר מלאכתן אסורים באכילת עראי, אף על פי שאבוהן עצמו עדיין מותר באכילת עראי, ואין זה נקרא שהיוצא ממנו חמור מאביו, אלא הרי הם כאבוהן ממש, כמו שאבוהם דינו להיאסר בעראי אחר גמר מלאכה שלו, הכי נמי היוצא ממנו דכוותיה, שהם נאסרים באכילת עראי בגמר מלאכה שלהם, והוא הדין הכא, דין החלב כדין העיקר דהיינו

כן מן הדין שיהא החלב מותר, כיון שאינו ראוי לזריקה על המזבח?!

ובחזון איש [בכורות טז יג] כתב ליישב, שהאיסור הוא משום שהוא נגרם מן הדם, וחילק שם בין זה לדם שבישלו כיון שנעשה על ידי אדם, ראה שם. וכעין זה צידד בכתבים המיוחדים להגרי"ז שהאיסור הוא משום יוצא מן הדם, אלא שכתב, דמרש"י ד"ה דאמר מר לא משמע כן. [אך ראה לשון רש"י ד"ה ואין נפשה שכתב "מחמת דם קאתי", ואינו מוכרח].

ובעיקר הדבר, אם דבר שנתהפך למציאות אחרת, הרי הוא בכלל יוצא מן האיסור, ראה **קהלות יעקב סימן ה.**

6. א. בקהלות יעקב סימן ה, הביא מחלוקת האחרונים בכיאר דברי הגמרא, כי יש לפרש, שהוא כבשר מן החי ממש, ויש לפרש שהוא משום יוצא מן החי, ומדין יוצא מן האיסור שהוא אסור. וראה בתוספות חיצוניות המובאים בהערה 10.

והביא שם בשם רבי עקיבא איגר, שלמד מלשון הגמרא "ליכא מידי דאתי מחי" שאין זה אבר מן החי ממש אלא יוצא מן החי, אך

מדגלי רחמנא דבפסולי המוקדשין [כגון קדשים שנפל בהם מום, ונפדו] דכתיב בהו [דברים יב טו]: "רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר", ודרשינן: "תזבח" ולא גיזה, "בשר" ולא חלב, (8) ותלמד מזה: הא חלב דחולין שרי; אף כך אי אפשר לומר, כי:

ואימא חלב דחולין אסור באכילה ושרי

בשר בחלב שלא הצרך לאוסרו כיון שחלב לבדו אסור, מכל מקום משכחת לה למילקי על בישוליה, כלומר, הוסיפה התורה בבשר בחלב איסור ומלקות על בישולו, מה שאין כן בחלב לבדו, ומכל מקום יש לומר, שאף החלב לבדו אסור. (7)

אלא תאמר להוכיח את התירו של חלב,

מן החלב.

עוד הקשה, דנפקא מינה לאוכל בשר בחלב שלא כדרך הנאתן, שעל חלב לבד אינו לוקה, מה שאין כן משום איסור בשר בחלב, וכמבואר בפסחים כד ב. ורא.ה. מה שכתב בזה.

ב. במהרי"ט אלגאזי שם הביא בשם הגר"ש גרמיזאן שהקשה: מה ראייה היא ממה שהצרכה התורה לאסור בשר בחלב, והרי יש לומר שהצרכה התורה לאסור בשר בחלב של שחוטה שאין בו משום איסור אבר מן החי?!

ומהרי"ט אלגאזי תמה עליו: הא קיימא לן המבשל בחלב מתה או חלב שחוטה אין איסורו מדאורייתא אלא מדרבנן. וכתב עוד לחדש, דאפילו חלב של בן פקועה [שאינו צריך שחיטה] הרי הוא מותר משום בשר בחלב שהוא כשחוט דמי. והביא לזה ראייה מסוגייתנו, דאם איתא דחלב בן פקועה כיון שהוא חי איכא משום בשר בחלב, מה ראייה היא ממה שהצרכה התורה לאסור בשר בחלב, הרי יש לומר שהצרכה התורה לאסור בשר שנתבשל בחלב בן פקועה. וראה בענין חלב בן פקועה, בהגהות על מהרי"ט אלגאזי הנדמ"ח.

8. הרשב"א והר"ן בפרק גיד הנשה כתבו, דחלב [בצירי] הוא מין בשר, (וחשיב "מין במינו"), מדאמרינן בחולין קג שחייבים על חלב מן החי משום בשר מן החי. והנה חלב (בקמץ) אינו מין בשר, וכדמוכח מהא דאמרינן הכא "בשר לא חלב", ומכל מקום מבואר בסוגייתנו

גוף הבהמה, וכמו שכל אבר ובשר שבה נאסרין בשעת פרישתו מחיותא דידהו, כך גם החלב נאסר בשעה שהוא פורש מהחי.

והנה ידוע בשם הגרי"ז שאין אפשרות לעשר יוצא מן הטבל, והיינו משום שהוא סובר דלא כהקהלות יעקב, ולכן לא שייך לעשר את היוצא. ולכאורה, לפי צד זה אם יצא מן הטבל שלא נגמרה מלאכתו, לעולם יהא מותר באכילת עראי. עוד הביא בקהלות יעקב שם בשם הנודע ביהודה, שביאר את איסורו של החלב משום איסור עשה דאינה זבוחה, ראה שם.

ב. כתב בשיטה מקובצת, דאף ביצת טמאה דילפינן לה מ'ואת בת היענה', הטעם שצריך פסוק לאוסרו ואינו אסור כשאר יוצא, הוא משום שאף ביצת טהורה שהיא מותרת חידוש הוא, כי הוא יוצא מן החי, ואם כן הייתי מתיר גם ביצת טמאה, וככל המבואר בסוגייתנו, וראה עוד שם.

7. א. הקשה מהרי"ט אלגאזי [ב ה]: הרי בלאו הכי יש לומר, שהצרכה התורה לאסור בשר בחלב כדי לחייב את האוכל חצי זית בשר וחצי זית חלב שנתבשלו כאחת, כי משום איסור חלב לבד אינו אלא איסור חצי שיעור שאין לוקין עליו?!

ומסגנון קושייתו נראה שלדעתו החלב אסור משום בשר מן החי ממש, שהרי אם משום יוצא הוא, אין לוקין עליו, ותיקשי יותר: הרי נפקא מינה לענין מלקות, אפילו כשאכל שיעור שלם

וכי דרך לעשות סחורה במלחמה, ובהכרח שלשתיה הביא לו, ומוכח שהחלב מותר.

ואיבעית אימא: יש להביא מקור להיתר החלב **מהכא:** דכתיב "ארץ זבת חלב ודבש", **ואי לא דשרי,** וכי משתבח לן קרא **במידי דלא חזי** [אם לא שהחלב מותר, אי אפשר שישבח הכתוב את ארץ ישראל בדבר האסור].

ואיבעית אימא מהכא יש ללמוד שהחלב מותר, דכתיב [ישעיה נה] "לכו שברו ואכלו, ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר, ויין וחלב", הרי שאמר הכתוב "לכו שברו ואכלו ... יין וחלב".⁽¹⁰⁾

כאן שבה הגמרא ללימוד הנזכר לעיל מ"גמל גמל", והיינו ממה ששנתה התורה את איסור הגמל במשנה תורה, ומקשה:

אלא מעתה שאתה דורש את כפילות האיסור **גבי גמל — שפן שפן ארנבת ארנבת חזיר**

בהנאה, ואילו **דקדשים** [פסולי המוקדשין] **בהנאה נמי אסור!**?

אלא תאמר ללמוד את היתירו של החלב, **מדכתיב** [משלי כז]: "ודי חלב עזים **ללחמך** ללחם ביתך וחיים **לנערותך**", אף כך אי אפשר לומר, כי:

ודילמא לא לאכילה כיון הכתוב **אלא לפחורה!**⁽⁹⁾

אלא תאמר, שהחלב מותר **מדכתיב** [שמואל א יז] "ויאמר ישי לדוד בנו, קח גא לאחיך איפת הקליא הזה ועשרה לחם הזה, והרץ המחנה [למחנה המלחמה] לאחיך. **ואת עשרת חריצי החלב** האלה תביא לשר האלף", הרי שחלב מותר; אף כך אי אפשר לומר, כי:

ודילמא לפחורה הביא להם!?

ומשינן: **אטו דרבה של מלחמה לפחורה,**

התורה כולה!?

ותירצו בשם ר"י: שהיה סבור אברהם שהם בני נח, ולא נצטוו על זה כי אין זה משבע מצוות בני נח שקבלו עליהם, ואף בירושלמי משמע שאכלו בשר בחלב, ראה שם.

והקשה מהרי"ט **אלגאזי** [ב ז]: מה בכך שהם בני נח, והרי בני נח נצטוו על אבר מן החי, והוא הדין על בשר מן החי, וכמו שהוכיח שם!?

ומיהו קושייתו אינה אלא אם נפרש — ראה הערה 6 — שהנידון בסוגייתנו הוא משום בשר מן החי ממש, אבל אם הנידון הוא משום יוצא מן החי, אין מקום לקושייתו. וראה **ראשית בכורים.**

ב. הקשה מהרי"ט **אלגאזי** [ב ו]: שמא

יש לאוסרו משום דאתי מן החי, ומוכרח שאיסורו אינו משום בשר מן החי אלא משום יוצא מן החי, ראה בזה בהערה לעיל. על פי האחרונים המובאים בקהלות יעקב סימן ו.

9. ראה משנה **למלך** [מאכלות אסורות ח יח], מה שלמד מכאן לענין סחורה במאכלות אסורות.

10. א. הקשו בתוספות חיצוניות שבשיטה מקובצת: למה לא למדה הגמרא את היתר החלב מאברהם אבינו שנאמר בו: "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם — לפני שלשת המלאכים שבאו לבקרו — והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו". שהרי בודאי לא האכילם איסור, כי קיים אברהם אבינו את כל

אין די במקצת סימנים אלא עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו.

איבעיא להו:

לדעת רבי שמעון הסובר: טמא הנוול מן הטהורה אסור באכילה, וסובר לענין בכורה שאפילו במקצת סימנים אין די כדי לחייבו בכורה, לאכילה מי בעי נמי רבי שמעון ראשו ורובו [האם אף להתירו באכילה אין מתיר רבי שמעון במקצת סימנים דומה לאמו, אלא עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו], או לא צריך ראשו ורובו, וכשבמקצת סימנים דומה הבהמה הטמאה לאמה הטהורה, הרי היא מותרת באכילה? וצדדי הספק הם:

האם לענין בכורה דוקא הצריך רבי שמעון ראשו ורובו, משום דכתיב "אך בכור שור", עד שיהא הוא שור ובכורו שור, וכשאינן רק מקצת סימניו כשל שור אין הוא קרוי שור, אבל לאכילה גמל גמור הוא דאמר רחמנא דאסור באכילה, אבל הא

אם אישתני מוגמל — היינו במקצת סימנים א-2 — שפיר דמי, או דילמא לא שניא

לכורה ולא שניא לאכילה, צריך שיהא ראשו ורובו דומה לאמו? (1)

חזיר להני הוא דאתו [כפילות השפן הארנבת והחזיר במשנה תורה עם הגמל, למה נשנו]!?

אלא בהכרח שלכך נשנתה כל הפרשה לברתניא: למה נשנו בבהמה: מפני "השפועה" [שם בהמה שזכרה רק במשנה תורה] ונשנו בעופות: מפני הראה שנתחדש איסורה במשנה תורה, והיינו כדקיימא לן: כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה, כלומר, פעמים ששונה התורה פרשה שלימה מפני דבר אחד בלבד שמתחדש בה; ואם כן —

"גמל גמל" נמי להכי הוא דאתא [אף הגמל לא נשנה אלא מפני השפועה], ואיך נדרוש מן הכפילות!?

ומשינן: מכל מקום, כל היכא דאיכא למידרש — דרשינן.

תנו רבנן:

רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל, פטורה מן הבכורה.

ואם יש בו מקצת סימנים שהוא דומה בהם לאמו, הרי היא חייבת בכורה.

רבי שמעון אומר:

וכתב החזון איש [בכורות טז י']: לכאורה סוברת סוגייתנו, דגם פרה שילדה מין סוס סגי במקצת סימנים, שהרי מלשון הגמרא משמע, שהספק אליבא דרבי שמעון הוא דוקא משום שגם לענין בכורה הצריך רבי שמעון ראשו ורובו, אבל אילו היה מודה רבי שמעון לרבנן לענין בכורה, לא היה מקום להסתפק, ואם נאמר שפרה שילדה מין סוס לכולי עלמא בעי ראשו

החלב הנזכר, הוא חלב שחוטה או חלב בן פקועה, שאין בו משום איסור אבר מן החי!?

1. הנה לעיל ו א נסתפקה הגמרא בדעת רבנן, אם מה שחייבו בכורה במקצת סימנים היינו דוקא ברחל שילדה מין עז, אבל פרה שילדה מין חמור או פרה שילדה מין סוס, שמה אף לרבנן אין די במקצת סימנים.